

Biblioteksplan för Mjölby kommun 2020-2024

Beslutad av fullmäktige. 2020-04-21/§ 43:

Diarienummer: KOF/2020:11

Dokumentansvarig nämnd: kultur- och fritidsnämnden

Dokumentansvarig tjänsteperson: Bibliotekschef

Vision Policy Strategi Plan Riktlinje

Innehåll

1. Sammanfattning.....	3
2. Inledning.....	3
3. Planens innehåll.....	4
3.1 Mål.....	4
3.1.1 Invånarna är initiativrika och välutbildade	4
3.1.2 Utvecklande mötesplatser	5
3.1.3 En kommun med livskraft.....	5
3.2 Tillgänglighet.....	5
3.3 Barn 0-5 år	6
3.4 Barn och unga 6-20 år	6
3.5 Det livslånga lärandet.....	7
4. Ansvar och uppföljning	8
4.1 Förteckning över styrdokument.....	8

1. Sammanfattning

Denna biblioteksplan är en reviderad version av Biblioteksplan för Mjölby kommun 2015-2019. Biblioteksplanen ska gälla perioden 2020-2024 och omfatta all kommunal biblioteksverksamhet i kommunen dvs. folkbibliotek och grundskole- och gymnasiebibliotek samt medieförsörjning mellan andra kommunala institutioner såsom förskolan, vuxenutbildningen, SFI och vård och omsorg.

Biblioteksplanen ligger till grund för det arbete som sker på biblioteken och för det samarbete som sker mellan bibliotek och övriga kommunala verksamheter, externa aktörer och i det regionala samarbetet mellan biblioteken i länet.

På regional nivå ingår Mjölby bibliotek i Götabiblioteken, som är ett bibliotekssamarbete mellan alla kommuner i Östergötland och Tranås.

2. Inledning

Bibliotekens uppgift är att ge människor tillgång till medier och information. Biblioteken är arenor och för kultur och upplevelser och mötesplatser för samtal, diskussioner och informationsutbyte. Biblioteken ska vara tillgängliga för alla. Verksamheten styrs av bibliotekslagen.

Prioriterade målgrupper för folkbiblioteken är barn och unga liksom människor med särskilda behov eller med annat modersmål än svenska samt nationella minoriteter. Målgruppen för skolbibliotek är eleverna och den pedagogiska personalen.

För att möta människors behov behöver bibliotekens verksamhet vara komplex och förändras över tid. Några av de utmaningar som biblioteken står inför är samma för hela offentliga den sektorn, vill exempel att nå nya grupper och en befolkning med många äldre och yngre och färre i arbetsför ålder. En annan utmaning är det digitala utanförskapet och en sjunkande läsförmåga. Genom att samverka med andra aktörer och tillvarata digitaliseringens möjligheter spelar biblioteken en viktig roll för ett fortsatt socialt hållbart samhälle.

Biblioteksplan för Mjölby kommun utgår från kommunens vision, det regionala utvecklingsprogrammet, den regionala kulturplanen, bibliotekslagen, skollagen och läroplanen för förskolan. Biblioteksplanen utgår även ifrån Barnkonventionen och Demokratins skattkammare – förslag till en nationell biblioteksstrategi.

3. Planens innehåll

Biblioteksplanen har följande uppdelning:

- Mål
- Tillgänglighet
- Barn 0-5 år
- Barn och unga 6-20 år
- Det livslånga lärandet

Biblioteksplanen beskriver mål på kort och lång sikt utifrån aspekterna tillgänglighet, läsfrämjande och medie- och informationskunnighet/digital delaktighet. Planen är styrande på en övergripande nivå och ska kompletteras med konkreta handlingsplaner för de olika verksamheterna/enheterna. Biblioteksplanen antas av Kommunfullmäktige och revideras i början av varje mandatperiod.

3.1 Mål

Biblioteksverksamheten i Mjölby kommun ska bidra till att uppfylla kommunens vision 2025, "Världsvan och hemkär". Visionen är uppdelad i fem strategiska områden och relevanta för biblioteksplanen är främst dessa tre områden:

- Invånarna är initiativrika och välutbildade
- Utvecklande mötesplatser
- En kommun med livskraft

3.1.1 Invånarna är initiativrika och välutbildade

Biblioteksverksamheten i Mjölby kommun ska ge medborgarna goda förutsättningar för ett livslångt lärande. Bibliotek är en resurs som ger fri tillgång till information, kunskap och kultur för alla åldersgrupper utifrån deras egna behov.

Enligt bibliotekslagen ska biblioteken verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. I lagen betonas användarperspektivet och att speciell hänsyn tas till prioriterade

grupper såsom barn och ungdomar, personer med funktionsvariationer samt personer med annat modersmål än svenska samt de nationella minoriteterna.

Folkbiblioteken är centrala för både det formella och det informella lärandet, för språk- och läsutveckling, för kunskap och information samt för digital delaktighet. Enligt bibliotekslagen ska folkbiblioteken främja läsning och tillgång till litteratur samt ge kunskap om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet.

Skolbiblioteken är en viktig resurs för att stödja elevernas lärande och därmed öka elevernas måluppfyllelse gällande bland annat informationssökning och källkritik. Dessutom är skolbiblioteket en central aktör i det läsfrämjande arbetet på skolan. Enligt skollagen ska alla elever ha tillgång till ett skolbibliotek.

Biblioteksverksamheten ska vara en central resurs i kommunens strategiska arbete för att höja medborgarnas utbildningsnivå och digitala kompetens.

3.1.2 Utvecklande mötesplatser

Biblioteken i Mjölby kommun är trygga och tillgängliga mötesplatser för medborgare i alla åldrar och med olika bakgrund. Alla människor ska kunna använda biblioteken som mötesplats, med de prioriterade grupperna i särskild åtanke.

Biblioteken är arenor för kulturupplevelser och bidrar till ett rikt kulturliv. Biblioteken fungerar som kreativa mötesplatser, där medborgarna kan delta både som åskådare och medskapare. Biblioteken är ett forum för dialog och utbyte av erfarenheter och kompetenser.

3.1.3 En kommun med livskraft

Bibliotek som är öppna och kreativa mötesplatser och stödjer det livslånga lärandet bidrar till att skapa attraktiva boendemiljöer i Mjölby kommun. Ett rikt kulturliv med biblioteken som en viktig del ökar möjligheterna till en god hälsa och levnadsstandard.

3.2 Tillgänglighet

Alla människor ska, oavsett funktionsförmåga, ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter. Tillgänglighet handlar om allt ifrån utformning av lokaler, anpassade medier och lättbegriplig information till att möta individen utifrån dess behov.

Folk- och skolbiblioteken i Mjölby kommun erbjuder lättillgängliga miljöer med generösa öppettider utifrån besökarnas behov. Biblioteken ska vara anpassade till människor med olika bakgrund och olika fysiska och psykiska förutsättningar.

Anpassade medier såsom talböcker, lättläst, taktila böcker och teckenstödsböcker tillhandahålls och marknadsförs aktivt på både folkbiblioteken och skolbiblioteken. Biblioteken ska tillhandahålla medier på andra språk än svenska med hänsyn till de språkgrupper som finns i kommunen.

Informationstillgänglighet är en viktig del av bibliotekens arbete. Information om bibliotekens utbud och tjänster ska finnas på olika språk och som lättläst information. Det digitala biblioteket ska uppfylla krav på tillgänglighet och användarvänlighet.

Folkbiblioteken ska arbeta för att nå ut till alla kommuninvånare. För de människor som, på grund av funktionsförmåga, inte kan besöka de fysiska biblioteken ska alternativ erbjudas.

Folkbiblioteken har en tillgänglighetsplan för sin verksamhet. Insatser görs årligen för att nå upp till målen i denna.

3.3 Barn 0-5 år

Enligt bibliotekslagen ska folkbiblioteken ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning. Tidigt stöd till språkutveckling och läsfrämjande arbete lägger grunden till en god utbildnings- och kunskapsnivå hos kommuninvånarna.

Folkbiblioteken i Mjölby kommun samverkar med aktörer såsom BVC, familjecentraler och förskolor för att nå alla barn i kommunen med det läs- och språkfrämjande arbetet. Biblioteken använder också digital teknik för lekfull språkinläring och berättande.

Det talas många språk i kommunen. Folkbiblioteken ska anpassa sitt bestånd av barnmedier på andra språk utifrån språkgrupper och behov.

Folkbiblioteken är barn- och familjevänliga bibliotek och ska upplevas som självklara mötesplatser för barn, föräldrar och andra vuxna i barns närhet. Det är viktigt att nå barnen tidigt. Detta för att stimulera språkutveckling och lägga grund för barnens lust att läsa. Rim, ramsor och läsning bidrar även till att förstärka anknytningen/relationen mellan barnet och dess föräldrar.

Barnperspektivet ska genomsyra biblioteksverksamheten i enlighet med Barnkonventionen. Biblioteken ska uppmuntra barn och ungas delaktighet samt involvera dem i utformningen av verksamheten.

Förskolans läroplan ska vara utgångspunkt i samarbetet mellan förskola och folkbibliotek.

3.4 Barn och unga 6-20 år

Barn i skolåldern ska ha likvärdig tillgång till bibliotek som är anpassat efter deras behov. Detta gäller både i skolan (skolbibliotek) och på fritiden (folkbibliotek). Alla barn och unga ska få samma chans att upptäcka bibliotekens möjligheter till en meningsfull fritid. Detta lägger grunden till det livslånga lärandet.

Skolbiblioteket förmedlar kunskap och tankar som är grundläggande i ett informations- och kunskapssamhälle och ger eleverna möjlighet att utveckla sin inlevelseförmåga för att de ska kunna ta sitt ansvar som medborgare. Elever i Mjölby kommun ska ha likvärdig tillgång till skolbibliotek. Lokaler, utrustning,

bemanning och arbetssätt i skolbiblioteken ska vara likvärdiga. Tillgången till centrala källor ska samordnas i kommunen så långt det är möjligt.

Kommunens skolbibliotek ska vara en integrerad del av skolans pedagogiska verksamhet och bidra till elevernas måluppfyllelse i alla ämnen.

God läsförmåga och läsförståelse är en förutsättning för goda resultat i alla skolämnen. Skolbiblioteken i kommunen ska vara en resurs i arbetet med att höja alla elevers läsförmåga och läsförståelse och därmed bidra till ökad måluppfyllelse i skolan.

I skolans läroplaner läggs stort fokus på elevernas förmåga att söka och värdera information. Skolbiblioteken i Mjölby kommun ska vara drivande för att alla elever får likvärdiga förutsättningar gällande medie- och informationskunnighet (MIK).

Både skolbiblioteken och folkbiblioteken fyller en viktig funktion som mötesplats för barn och unga. Skolbiblioteken fungerar som en trygg plats på skolan med vuxen närvaro. Folkbiblioteken erbjuder en kreativ miljö och ger barn och unga förutsättningar till en meningsfull fritid. Barn och ungas delaktighet och ett barnperspektiv ska genomsyra biblioteksverksamheten i enlighet med både Barnkonventionen och skolans läroplaner.

Samverkan i olika konstellationer är viktig för att nå optimal effekt av de olika verksamheternas arbete.

3.5 Det livslånga lärandet

Dagens samhälle ställer krav på sina medborgares förmåga att lära om och lära nytt, både i privatlivet och i arbetslivet. Folkbiblioteksverksamheten i Mjölby kommun ska vara en central resurs i kommunens strategiska arbete för att höja medborgarnas utbildningsnivå och digitala kompetens.

Folkbiblioteksverksamheten i Mjölby kommun ger medborgarna goda förutsättningar för ett livslångt lärande. Folkbiblioteken är centrala för både det formella och det informella lärandet, för språk- och läsutveckling, för kunskap och information samt för digital delaktighet. Enligt bibliotekslagen ska folkbiblioteken främja läsning och tillgång till litteratur samt ge kunskap om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet.

Folkbiblioteken används som en lärandemiljö för olika grupper i samhället, däribland studerande på Mjölby vuxenutbildning inklusive SFI-studerande och distansstuderande. Folkbiblioteken används även för släkt- och hembygdsvetenskap.

Mjölby kommun har som mål att utbildningsnivån ska höjas. Folkbiblioteket och Mjölby vuxenutbildning ska samverka kring kurslitteratur och andra medier som stödjer lärandet. Detta är viktigt eftersom vuxna som läser in gymnasiekompetens saknar skolbibliotek. Många tillhör dessutom en socioekonomiskt utsatt grupp i samhället. Även distansstuderande på

universitetsnivå saknar ett närliggande universitetsbibliotek och behöver service från folkbiblioteket för att klara sina studier.

MIK (Medie- och informationskunnighet) inkluderar de färdigheter vi behöver för att utöva våra demokratiska rättigheter i dagens digitala samhälle. Till dessa färdigheter räknas digital kompetens, som innefattar förmågan att kunna söka, finna, kritiskt granska och använda information för olika syften och i olika sammanhang. Dessa färdigheter och kompetenser tillhör bibliotekets kärnuppgifter.

Folkbiblioteken i kommunen är viktiga redskap för att överbygga den digitala klyftan och erbjuder kostnadsfria kurser och handledning inom det digitala området.

Folkbiblioteken är välkomnande och kravlösa rum i den offentliga miljön där människor i alla åldrar och med olika bakgrund kan mötas och ta del av information, kunskap och upplevelser..

Folkbiblioteken i kommunen har en viktig roll för att främja integration och möten mellan olika grupper i samhället.

4. Ansvar och uppföljning

Utvärdering av biblioteksplanen görs kontinuerligt av representanter för folkbibliotek och utbildningsförvaltningen. Huvudansvarig för att biblioteksplanen är aktuell är bibliotekschefen.

4.1 Förteckning över styrdokument

Bibliotekslagen <http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/20130801.htm>

Skollagen <http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/20100800.htm>

Läroplan för förskolan

<https://www.skolverket.se/undervisning/forskolan/laroplan-for-forskolan>

Regionalt utvecklingsprogram 2030 för Östergötland

https://dokument.regionostergotland.se/regsam/Samhallsbyggnad/RUP%202030_webprint.pdf

Kulturplan för Östergötland 2020-2023

<https://www.regionostergotland.se/Regional-utveckling/Kultur/Regional-kulturutveckling/Kulturplan-for-Ostergotland-2020-2023/>

Vision 2025 - Världsvan & Hemkär <https://www.mjolby.se/35021.html>

Barnkonventionen <https://unicef.se/barnkonventionen/las-texten>

Demokratins skattkammare – förslag till en nationell biblioteksstrategi

<https://www.kb.se/samverkan-och-utveckling/biblioteksutveckling/nationell-biblioteksstrategi.html>

Kultur- och fritidsförvaltningen
Telefon: 0142-850 00
E-post: kulturofritid@mjolby.se
Burensköldsvägen 11-13, 595 80 Mjölby

